

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/220/2021
Identifikačné číslo spisu:	8616201412
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8616201412.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu C. L., bytom P. XX, prechodný pobyt C. G. H. XX/X, XXXX L., K., právne zastúpeného AZARIOVÁ & RUŽBAŠAN Law firm, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Kmeťova 26, IČO: 47 237 406, proti žalovanej H. E. L., rod. H., bytom v L., K. XXXX/X, právne zastúpenej JUDr. Andrejom Garom, advokátom v Bratislave, Štefánikova 14, IČO: 30 850 436, o zaplatenie 1.927,66 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 7C/49/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. novembra 2020, sp. zn. 9Co/15/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. novembra 2020, č. k. 9Co/15/2020, z r u š u j e a v e c m u vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Svidník (ďalej v texte rozhodnutia tiež „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 29. mája 2019, č. k. 7C/49/2016-425, v spojení s opravným uznesením č. k. 7C/49/2016-458 zo 6. augusta 2019, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 927,66 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 639,64 eur od 14. mája 2016 do zaplatenia a s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1 288,02 eur od 12. júla 2016 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100 %, o ktorých výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením (výrok II.).

1.2. Zistený skutkový stav súd právne posúdil podľa § 106 ods. 1; § 110 ods. 3; § 420 ods. 1 a 3; § 442 ods. 1, 3; § 563; § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej v texte aj „OZ“); § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení platnom od 1. februára 2013; § 132 ods. 1; § 187 ods. 1 a 2, § 191 ods. 1; § 215 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej „CSP“).

1.3. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobca požadoval od žalovanej náhradu škody spočívajúcej vo vynaložených nákladoch na cestovné z miesta svojho uvádzaného bydliska v K. do miesta bydliska žalovanej v obci M., za účelom realizácie súdom nariadeného styku s maloletou dcérou, ktorý sa v mesiacoch apríl, jún a júl 2014 neuskutočnil.

1.4. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalovaná mala súdom uloženú povinnosť dieťa riadne pripraviť na styk so žalobcom, ktorý si mal dieťa v stanovenom čase prevziať

pred bydliskom žalovanej. Porušenie právnej povinnosti žalovanej malo teda spočívať v opomenutí toho, čo malo byť v súlade s právom vykonané, lebo žalovaná v konaní nepreukázala, že zdravotný stav dieťaťa vylučoval stretnutie s otcom. Súd konštatoval, že sople, kašeľ, užívanie antihistaminík, soluxovanie dieťaťa a podobne, nie je stav dieťaťa, ktorý by objektívne bránil tomu, aby mohlo byť so svojim rodičom, v danom prípade s otcom, ktorého rodičovské práva a povinnosti neboli žiadnym spôsobom obmedzené. Podľa názoru súdu pokiaľ zdravotný stav dieťaťa dovoľoval byť s matkou v domácom prostredí, rovnako dovoľoval byť v domácom prostredí s otcom.

1.5. Súd prvej inštancie uviedol, že medzi protiprávnym úkonom žalovanej a vzniknutou škodou žalobcovi je vzťah bezprostrednej príčinnej súvislosti. Všetky vecné, logické, časové a miestne súvislosti, ktoré vyšli najavo počas konania, preukazovali, že otec cestoval do bydliska maloletej z miesta svojho pobytu v K. za účelom realizácie styku s maloletou v zmysle vykonateľného rozhodnutia súdu. Skutočnosť, že žalobca trvalo žije a pracuje v K., bola v tomto konaní preukázaná listinnými dôkazmi a navyše pre žalovanú ide o notoricky známu skutočnosť, vyplývajúcu zo súvisiacich konaní, ktorých účastníkmi sú obe strany. Žalovaná v konaní nepreukázala, že žalobca sa trvalo zdržiava na Slovensku na adrese P. Č.. XX, ale v snahe zbaviť sa zodpovednosti za spôsobenú škodu argumentovala tým, že žalobca navštívil aj svojich rodičov a uskutočnil výsluchy na polícii. Tieto skutočnosti súd považoval za irelevantné pre účely tohto konania a navyše žalovaná o nich nepredložila žiaden dôkaz, takže zostali len v rovine skutkových tvrdení. Vzhľadom na uvedené, súd považoval žalobu za dôvodnú, pričom žalobca v konaní preukázal všetky predpoklady zodpovednosti žalovanej za vzniknutú škodu a tieto v konaní precíznym spôsobom preukázal listinnými dôkazmi.

2.1. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 26. novembra 2020, sp. zn. 9Co/15/2020, na odvolanie žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením potvrdil a žalobcovi voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2.2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania správne uzavrel, že neexistoval objektívny dôvod k tomu, aby sa dieťa v mesiacoch apríl, jún a júl 2014 nemohlo stretnúť s otcom a ani oznámenie žalovanej žalobcovi, aby necestoval na stretnutie s maloletou, nezbavilo žalovanú zodpovednosti za škodu. Doplnil, že žalovaná v konaní nepreukázala existenciu takých okolností, z ktorých by bolo možné spoľahlivo vyvodiť, že škode nemohla zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré bolo možné od nej objektívne požadovať.

2.3. K námietke žalovanej, poukazujúcej na účelnosť použitia motorového vozidla a výšku škody, odvolací súd uviedol, že potreba použitia vlastného motorového vozidla rodiča na uskutočnenie styku s maloletým dieťaťom pri výchove druhého z rodičov sa posudzuje jednak z hľadiska prepravy rodiča do miesta styku a jednak aj z hľadiska účelnosti využitia vozidla v priebehu styku s dieťaťom. Pri vyčíslení nákladov spojených s použitím vozidla možno prihliadať na paušálne náhrady nákladov obdobného používania osobných motorových vozidiel (Najvyšší súd ČSR z 22. decembra 1987, sp. zn. 1Cz 63/87, R 12/1990). Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie v tom, že nielen z hľadiska možnosti prepravy medzi miestom pobytu žalobcu a miestom bydliska jeho dcéry, ale aj spôsobu a účelu, pre ktorý sa má styk realizovať, bolo použitie motorového vozidla v okolnostiach prejednávanej veci účelné. Námietku žalovanej vo vzťahu k vyčíslenej výške žalobcovi vzniknutej škody považoval za irelevantnú, nakoľko žalobca predložil osvedčenie o evidencii motorového vozidla, vyúčtovanie cesty s príslušnými dokladmi a požadovaná náhrada škody zodpovedala vyčísleniu v zmysle zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách, čo zodpovedá zaužívanej súdnej praxi.

3.1. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), ktoré odôvodnila § 420 písm. f) CSP. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.2. Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP odôvodnila nedostatkom dôvodov, nepreskúmateľnosťou rozhodnutia, svojvoľným postupom pri hodnotení dôkazov a neprihliadnutím na dôkazy žalovanej, ale len na dôkazy žalobcu. Uviedla, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je v extrémnom rozpore so skutkovými závermi, nakoľko ani jeden z dôkazov vykonaných súdom objektívne nepreukázal, že žalobca v predmetnom čase cestoval z mesta L. do mesta M. na motorovom vozidle S. Y. R. W. výlučne za účelom realizácie styku s maloletou dcérou. Namietala, že v konaní navrhovala doplniť

dokazovanie o zabezpečenie dôkazu od Obvodného oddelenia Policajného zboru v Stropkove, a to vyšetrovací spis ohľadom podaného trestného oznámenia zo dňa 4. apríla 2014, vedeného pod DU: 176/2014, ako aj vyšetrovací spis ohľadom podaného trestného oznámenia zo dňa 6. júna 2014, vedeného pod ČVS: ORP-99/VYS-SK-2014, nakoľko z výsledku prešetrenia uvedených trestných oznámení by bolo možné podrobnejšie posúdiť prípadnú protiprávnosť konania žalovanej za údajne zmarený styk za mesiac apríl 2014, ako aj za mesiac jún 2014.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie odmietnuť a priznať mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“ alebo „ústava“) posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 Základných princípov CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprímerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

8.1. Z dovolania vyplýva, že k zásahu do práva žalovanej na spravodlivý proces došlo postupom súdov nižších inštancií (aj) tým, že nevykonali ňou navrhovaný dôkaz, ktorý predstavovali - vyšetrovací spis Obvodného oddelenia Policajného zboru v Stropkove ohľadom podaného trestného oznámenia zo dňa 4. apríla 2014, vedeného pod DU: 176/2014, ako aj vyšetrovací spis ohľadom podaného trestného oznámenia zo dňa 6. júna 2014, vedeného pod ČVS: ORP-99/VYS-SK-2014. Dovolaiteľka tvrdila, že z výsledku prešetrení týchto trestných oznámení bolo možné podrobnejšie posúdiť, či a v akom rozsahu za škodu vyčíslenú žalobcom zodpovedá.

8.2. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaná v základnom konaní opakovane namietala, že súd prvej inštancie nemohol mať za preukázané jej protiprávne konanie, nemal preukázanú výšku údajnej škody a

navyššie príčinná súvislosť nebola preukázaná. Opakovane poukazovala na to, že zo strany žalobcu išlo len o ďalšie špekulatívne a premyslené konanie, na základe ktorého si nárokuje preplatiť jeho návštevy za príbuznými a výsluchy na polícii uskutočnené v čase zmareného styku s maloletou. Na preukázanie týchto skutočností žiadala, aby súdy vykonali ňou navrhovaný dôkaz - vyšetrovacie spisy Obvodného oddelenia Policajného zboru v Stropkove.

8.3. Z odôvodnenia prvoinštančného rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie v súvislosti s námietkou žalovanej ohľadne nevykonania navrhovaného dôkazu stručne argumentoval, že návrhu na vykonanie predmetného dôkazu nevyhovelo pre jeho nadbytočnosť. Doplnil, že keďže predmetom konania bola občianskoprávna zodpovednosť žalovanej za spôsobenú škodu, pre naplnenie tejto zodpovednosti nie je nevyhnutné spáchať trestný čin, a ani prípadné odmietnutie trestného oznámenia by nevylučovalo občianskoprávnu zodpovednosť žalovanej.

8.4. V podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie žalovaná (okrem iného) opätovne namietala, že prvoinštančný súd „nevykonala ňou navrhované dôkazy“ s čím sa odvolací súd náležite nevysporiadal keď uviedol, že „s poukazom na rozsiahle a vyčerpávajúce odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, s ktorým sa plne stotožňuje, nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami žalovanej, ktoré nemohli spôsobiť zmenu právneho posúdenia veci a boli by len opakovaním správnych záverov súdu prvej inštancie na ktoré odvolací súd v plnom rozsahu poukazuje“.

9. Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (pozri III. ÚS 332/09). V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie stranou navrhovaného dôkazu by ju oproti druhej strane znevýhodňovalo. Vzhľadom na uvedené bolo povinnosťou súdov vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia protiprávnosti konania žalovanej za zmarený styk otca s maloletým dieťaťom, ako aj posúdenia skutočností, či žalobcom vyúčtovaná cesta z mesta L. do mesta M. na motorovom vozidle S. Y. R. W. bola realizovaná výlučne za účelom realizácie styku s maloletou.

10. Vzhľadom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že ak sa nižšie súdy odmietli zaoberať dôkazmi navrhnutými žalovanou stranou, smerujúcimi k preukázaniu pravdivosti sporného tvrdenia, potom na základe neprimeraného formalizmu v procese zisťovania skutkového stavu odmietli spravodlivosť (denegatio iustitiae).

11. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). V súlade s touto judikatúrou ústavného súdu Najvyšší súd SR rozhodol vo veci sp. zn. 4Cdo/100/2018. V tejto veci vyslovil, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/151/2019; 7Cdo/205/2019)

12. Dovolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci došlo k zásadnému procesnoprávnemu pochybeniu prvoinštančného súdu, ktoré nebolo odstránené ani odvolacím súdom v rámci odvolacieho konania, a preto dovolaciemu súdu neostalo iné, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.